

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Jeřábka a soudkyň JUDr. Evy Kotrbaté a JUDr. Nataši Loužilové ve věci

žalobce:

■■■■■ narozený dne ■■■■■
bytem ■■■■■ ■■■■■
zastoupený advokátem Mgr. Martinem Vovsíkem
sídlem Malá 43/6, 301 00 Plzeň

proti

žalovanému:

Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti ČR, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2

o zaplacení částky 100 000 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalovaného a žalobce proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-město ze dne 21. 11. 2018, č. j. 35 C 72/2016-190

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I potvrzuje.
- II. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II zrušuje a v této části se řízení zastavuje.

Shodu s prvopisem potvrzuje Andrea Halíková.

III. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku III mění tak, že žalovaný je povinen nahradit žalobci na nákladech řízení před soudem prvního stupně 118 773,60 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku k rukám Mgr. Martina Vovsika.

IV. Žalovaný je povinen nahradit žalobci na nákladech odvolacího řízení 8 228 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku k rukám Mgr. Martina Vovsika.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 100 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 27. 4. 2016 do zaplacení, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku (výrok I). Do částky 292 000 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II). Žalovaného zavázal povinností zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 129 736,20 Kč k rukám právního zástupce žalobce do 30 dnů od právní moci rozsudku (výrok III). Uplatněný nárok posuzoval dle ustanovení § 31a odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb. Dle názoru soudu zásah nezákonného rozhodnutí do základních práv žalobce je natolik závažný, že je namístě přiznat zadostiučinění v penězích, když samotné konstatování nezákonnosti rozhodnutí nelze považovat za dostačující. Po porovnání s obdobnými věcmi pak soud považoval v projednávané věci za přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným trestním stíháním částku ve výši 100 000 Kč. Vedle této částky přiznal dle § 1970 o. z. a § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb. úrok z prodlení z této částky. O nákladech řízení pak rozhodoval dle § 142 odst. 3 o. s. ř. Vycházel ze závěru, že ve věci náhrady škody (která již byla pravomocně skončena) byl žalobce úspěšný částečně z 93 %, neúspěch měl v poměrně nepatrné části. Pokud jde o přiměřené zadostiučinění, rozhodnutí o jeho výši závisí na úvaze soudu. Soud proto přiznal žalobci plnou náhradu nákladů účelně vynaložených v tomto řízení.
2. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný včas odvolání. Upozornil v něm, že předmětem řízení je již pouze částka ve výši 100 000 Kč, nikoliv částka vyšší. Poukázal na to, že již odvolací soud v předchozím rozhodnutí se zabýval problematikou neexistence příčinné souvislosti mezi vedením trestního stíhání a medializací věcí; soud prvního stupně tuto skutečnost přesto k tíži žalovaného připočetl. Podle názoru žalovaného se jedná o zcela atypický případ svými okolnostmi, kdy ani žalovaný nemá k dispozici žádnou relevantní srovnávací judikaturu. Žalovaný je zcela proti tomu, aby žalobci bylo přiznáno jakékoli peněžité zadostiučinění za jednání, které je amorální a i sám žalobce toto své jednání doznává. Nelze shledat příčinnou souvislost mezi zdravotními problémy žalobce a trestním řízením. Žalobce do prvního kontaktu s psychiatrií přišel již v roce 20██, tedy ještě před zahájením trestního stíhání. Žalovaný rovněž neshledává příčinnou souvislost, pokud jde o problémy žalobce s kyčelním kloubem, neboť podle lékařské zprávy žalobce absolvoval operaci až po skončení trestního stíhání. Je v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, pokud je nad rámec konstatování práva přiznáno peněžité zadostiučinění za situace, kdy žalobce skutečně předložil při přijímacím řízení do služebního poměru k Policii ČR padělané vysvědčení. Takové jednání je nepřijatelné a společností odsuzováno. Žalobce si opatřil nelegálním způsobem listinu, díky které splňoval podmínky přijetí do služebního poměru k Policii ČR. Nyní již u Policie ČR nevykonává službu, avšak pobírá výsluhy. Přiznání peněžitého zadostiučinění by bylo podle názoru žalovaného zcela v rozporu s morálním kreditem a etickými principy celé společnosti. Žalovaný nesouhlasí ani s výpočtem nákladů řízení, když žalobce nemá nárok na náhradu nákladů řízení za úkon označený jako předžalobní výzva – uplatnění nároku ze dne 22. 10. 2015. Předběžné projednání nároku na náhradu škody u příslušného ústředního orgánu má neformální povahu a nepředpokládá se, že by při něm poškozený musel být právně zastoupen. Proto mu zákon v ustanovení § 31 odst. 4 zákona č. 82/1998 Sb. neumožňuje, aby v rámci náhrady nákladů řízení uplatnil náklady právního zastoupení, pokud je přesto ve fázi projednání nároku podle § 14 odst. 1 zákona vynaložil. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobu na zaplacení částky 100 000 Kč s příslušenstvím zamítl a aby znovu rozhodl o nákladech řízení.

3. Odvolání žalobce směřovalo do výroku II, kterým byla žaloba částečně zamítnuta. Zdůraznil, že o zamítnutí žaloby co do částky 292 000 Kč s příslušenstvím již bylo pravomocně rozhodnuto, a to výrokovým bodem III rozsudku Okresního soudu Plzeň-město ze dne 28. 7. 2017, č. j. 35 C 72/2016-127. Výrokem II rozsudku Okresního soudu Plzeň-město ze dne 21. 11. 2018, č. j. 35 C 72/2016-190, tak soud rozhodl o věci, která již byla rozhodnuta. Žalobce navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II změnil tak, že tento výrok se nevydává.
4. Žalobce dále podal vyjádření k odvolání žalovaného, v němž setrval na svých dosavadních stanoviscích a navrhl potvrzení rozsudku soudu prvního stupně ve výroku I a III. Žalobce má nárok i na náhradu nákladů řízení za předžalobní výzvu – uplatnění nároku u žalovaného, neboť ustanovení § 31 odst. 4 zákona č. 82/1998 Sb. dopadá na případy, kdy žalovaný v rámci předběžného projednání nárok uspokojí. Žádal dále o přiznání práva na náhradu nákladů odvolacího řízení.
5. K odvolání žalobce a žalovaného odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, podle § 212 a § 212a o. s. ř. Přihlédl k obsahu odvolání obou účastníků i k vyjádření žalobce k odvolání žalovaného a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není možno považovat za důvodné. Odvolání žalobce ve své podstatě je možno shledat důvodným.
6. V posuzované věci se žalobce domáhá nároku podle zákona č. 82/1998 Sb. v souvislosti s nesprávným vedením trestního řízení s tím, že trestní řízení nemělo být zahajováno. Žalobce byl následně částečně zproštěn obžaloby, když jednání, kterého se dopustil, není trestním činem, částečně bylo trestní řízení zastaveno pro promlčení.
7. Žalobce uplatnil nárok na náhradu škody ve výši 113 619 Kč, která představuje náklady obhajoby dle § 31 zákona č. 82/1998 Sb. Dále ve smyslu § 31a zákona č. 82/1998 Sb. uplatnil nárok na zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, kterou původně vyčíslil na částku 392 000 Kč.
8. Je třeba uvést, že o nároku na náhradu škody již bylo pravomocně rozhodnuto, stejně tak jako o části uplatněného nároku na přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 28. 7. 2017, č. j. 35 C 72/2016-127, totiž žaloba co do částky 292 000 Kč se specifikovaným úrokem z prodlení byla zamítnuta. Žalobce zamítavý výrok odvoláním nenapadl a do této části tak rozsudek soudu prvního stupně nabyt samostatně právní mocí. Pokud soud prvního stupně napadeným rozsudkem ze dne 21. 11. 2018 znovu žalobu co do částky 292 000 Kč s příslušenstvím zamítl, odvolací soud postupem dle § 219a a § 221 odst. 1 písm. c) o. s. ř. v této části rozsudek soudu prvního stupně zrušil (výrok II) a řízení zastavil, neboť do této částky novému projednání věci brání překážka věci rozsouzené.
9. Předmětem řízení tedy zůstal pouze nárok žalobce na zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu dle § 31a zákona č. 82/1998 Sb. ve výši 100 000 Kč s příslušenstvím. Posuzovaná věc již byla předmětem přezkumu odvolacího soudu, který rozsudkem ze dne 14. 3. 2018, č. j. 18 Co 361/2017-152, v této části, jakož i v navazujícím výroku o nákladech řízení rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Prvoinstanční soud respektoval pokyny obsažené v rozsudku odvolacího soudu a řízení doplnil naznačeným směrem. Ze správně zjištěného skutkového stavu dovedl právní závěry, s nimiž se odvolací soud ve své podstatě ztotožňuje.
10. Jak již bylo uvedeno v předchozím rozsudku odvolacího soudu, mezi účastníky nebylo sporu o tom, že ohledně žalobce došlo k vydání nezákonného rozhodnutí, za které lze považovat s ohledem na výsledek řízení usnesení o zahájení trestního stíhání. Sporné nebylo ani to, že k projednání žádosti žalobce žalovaným došlo až po uplynutí šestiměsíční lhůty dne 1. 9. 2016, přičemž žalobci byla přiznána pouze část náhrady za náklady obhajoby. Sporným zůstalo, zda žalovaným konstatované vydání nezákonného rozhodnutí je dostatečnou formou zadostiučinění

za porušení práva.

11. Pokud soud prvního stupně uzavřel, že zásah nezákonného rozhodnutí do základních práv žalobce je natolik závažný, že je namíste přiznat zadostiučinění v penězích, když samotné konstatování nezákonnosti nelze považovat za dostačující, odvolací soud se s ohledem na všechny zjištěné okolnosti případu s tímto závěrem ztotožňuje. Prvoinstanční soud při určení výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, v souladu s ustálenou judikaturou vycházel z porovnání se skutkově obdobnými případy.
12. Při stanovení formy či výše zadostiučinění je třeba vycházet především z povahy trestní věci, z délky trestního stíhání a především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby (R 122/2012). Rozhodovací praxe dovolacího soudu setrvává na názoru, že při důsledném respektování presumpce nevinny představuje každé trestní řízení významný zásah do soukromého a osobního života trestně stíhaného a negativně se dotýká jeho cti a dobré pověsti. Takový zásah je o to intenzivnější, prokáže-li se následně, že se skutek, z něhož byl jednotlivec obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem.
13. V daném případě byl žalobce zproštěn obžaloby pro skutek, v němž bylo spatřováno spáchání pokračujícího zvlášť závažného zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 5 písm. a) trestního zákoníku, pokračujícího zvlášť závažného zločinu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 348 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku. Trestní stíhání žalobce trvalo 39 měsíců a bylo od počátku bezdůvodné, neboť skutek, pro který byl žalobce trestně stíhán, není trestným činem. Žalobce byl ohrožen vysokou trestní sazbou odnětí svobody v trvání od 5 do 10 let. Ohrožen byl požadavkem na náhradu tvrzené škody v řádu několika milionů. Žalobci byl v souvislosti s trestním stíháním zajištěn výsluhový příspěvek vyplácený mu jako bývalému policistovi, byly mu zajištěny finanční prostředky na jeho účtu a byl nucen vydat k zajištění údajné žalobcem způsobené škody své vozidlo. Trestní stíhání pro žalobce nepochybně znamenalo značné nervové vypětí a psychickou zátěž, což se odrazilo na jeho následných psychických problémech. Zajištění automobilu žalobce způsobilo žalobci zásadní komplikaci vzhledem ke skutečností, že trpěl bolestmi kyčelního kloubu a následně se podrobil i operaci, a to vše za situace, že žalobce žije v obci [REDAKCE] na [REDAKCE] kde doprava automobilem je téměř nezbytná. Pokud soud prvního stupně při úvaze o výši zadostiučinění zvažoval i okolnost, že případ žalobce byl medializován, což představovalo ještě intenzivnější zásah do jeho života, neboť trestní stíhání vyšlo ve všeobecnou známost, pak s tímto kritériem dle názoru odvolacího soudu uvažovat nelze. Dle judikatury Nejvyššího soudu (např. 30 Cdo 1138/2017) státu nelze přičítat k tíži, že princip presumpce nevinny byl narušen sdělovacími prostředky, či dokonce že jimi byl narušen ve značné míře. Zde totiž dochází k přetržení příčinné souvislosti mezi vedením trestního stíhání a skutečností, která újmu zakládá či zvyšuje. K tíži státu lze přičíst pouze excesivní způsob jednání orgánů činných v trestním řízení, které mohou mít za následek větší úkor později obžaloby zproštěné osoby. K takovým negativním projevům lze zařadit nevybíravé či urážlivé chování příslušníků vyšetřujícího policejního (popř. i soudního) orgánu ve vztahu k obviněné (obžalované) osobě či případné mediální vyjadřování orgánů činných v trestním řízení, pokud komentují jeho domnělou trestnou činnost způsobem umocňujícím újmu obviněného (obžalovaného), či dokonce způsobem, který výslovně či nepřímo vede k porušení presumpce nevinny. Není-li však takových vyjádření či postupů ze strany orgánů činných v trestním řízení a medializace případu je tak prostým důsledkem zásady veřejnosti trestního řízení a obecných veřejných poměrů případů, nelze přičítat státu k tíži, že princip presumpce nevinny byl narušen sdělovacími prostředky, či dokonce že jimi byl narušen ve značné míře. Zde dochází k přetržení příčinné souvislosti mezi vedením trestního stíhání a skutečností, která újmu zakládá či zvyšuje (30 Cdo 3942/2016, 30 Cdo 4280/2011). V projednávané věci pak žádný excesivní způsob jednání orgánů činných v trestním řízení nebyl zjištěn ani tvrzen. Při úvaze o výši zadostiučinění přiznaného podle § 31a odst. 2 tak ke skutečnosti, že případ byl medializován, přihlížet nelze.

14. Žalobce provedl srovnání s případem uvedeným v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci 30 Cdo 2813/2011. V tomto řízení bylo rovněž rozhodováno o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která byla způsobena nezákonným trestním stíháním. Žalobce byl trestně stíhán pro trestné činy porušení povinnosti při správě cizího majetku, zneužívání pravomoci veřejného činitele a zkreslování údajů o stavu hospodaření, jmění a podvodu. Trestní stíhání trvalo kratší dobu, a to pouze po dobu 2 let, přičemž žalobci hrozil nižší trest, než v přezkoumávané věci, když byl ohrožen sazbou odnětí svobody v trvání 3 let. Žalobce byl obžaloby v plném rozsahu zproštěn, neboť skutky, které mu byly kladeny za vinu, nebyly trestnými činy. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nižšími soudy přiznaná částka zadostiučinění ve výši 150 000 Kč se jeví jako nepřiměřeně nízká, přičemž okolnosti případu byly méně závažnější, než v přezkoumávané věci.
15. Rovněž ve věci vedené pod sp. zn. I. ÚS 2551/13 Ústavní soud shledal nepřiměřeně nízkou nižšími soudy přiznanou částku ve výši 312 000 Kč ve věci, v níž bylo vedeno trestní stíhání pro trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele a pro trestný čin poškození cizích práv, jichž se žalobkyně měla dopustit v postavení ██████ obce. Žalobkyně byla pravomocně viny zcela zproštěna, zčásti proto, že se nejednalo o trestný čin a zčásti proto, že se obžalobou popsané jednání vůbec nestalo. Ve srovnávaném případě byla žalobkyně ohrožena trestem odnětí svobody od 3 do 10 let a řízení trvalo delší dobu, než v přezkoumávané věci, a to 11 let.
16. V další srovnávané věci vedené pod sp. zn. I. ÚS 694/18 Ústavní soud nezpochybnil finanční zadostiučinění za nemajetkovou újmu v celkové výši 100 000 Kč z důvodu vydání nezákonného rozhodnutí v rámci trestního stíhání žalobce pro přečin usmrcení z nedbalosti a přečin ohrožení z nedbalosti v souvislosti se dvěma dopravními nehodami. Stěžovatel byl ohrožen sazbou trestu odnětí svobody s maximální hranicí 6 let a obžaloby byl více jak po dvou letech zproštěn.
17. Pokud žalobce dále odkazoval na blíže nespecifikované rozhodnutí vydané Obvodním soudem pro Prahu 2 ve věci odškodnění žalobkyně ve výši 570 000 Kč za nezákonné stíhání v kauze ██████, pak s ohledem na chybějící bližší konkretizaci z tohoto vycházet nelze.
18. Soud prvního stupně nepochybil, pokud s ohledem na všechny zjištěné okolnosti považoval za přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou žalobci nezákonným trestním stíháním částku ve výši 100 000 Kč. Správně také přiznal úrok z prodlení v zákonné výši ode dne následujícího po uplynutí šestiměsíční lhůty po uplatnění nároku u žalovaného. Odvolací soud proto v této části (ve výroku I) rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil.
19. Při rozhodování o nákladech řízení soud prvního stupně správně vycházel ze závěru, že žalobce byl v řízení o náhradu škody neúspěšný v nepatrné výši a v řízení o zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu byl zcela úspěšný, když rozhodnutí o výši zadostiučinění záviselo na úvaze soudu. Správně proto dle § 142 odst. 3 o. s. ř. přiznal žalobci náklady řízení, které pouze vyčíslil v nepřesné výši. Prvoinstanční soud nepochybil, pokud za nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu vycházel z odměny advokáta ve výši 3 100 Kč za 1 úkon právní služby dle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. V řízení o náhradu škody za výdaje za obhajobu pak dle požadované částky činí odměna 5 660 Kč. Celkem tak v původním řízení prvoinstanční soud správně vyčíslil odměnu ve výši 8 760 Kč za 1 úkon právní služby. Podle názoru odvolacího soudu je třeba přisvědčit žalovanému, že žalobci nepřísluší náhrada za podání, kterým uplatnil nárok u žalovaného. Takovéto uplatnění nároku u žalovaného totiž nelze považovat za předžalobní výzvu k plnění. Žalobci tak přísluší náhrada nákladů řízení za právní zastoupení, a to za 4 úkony právní služby (převzetí a příprava podání žaloby, vyjádření ze dne 2. 9. 2016 a vyjádření ze 4. 1. 2017) po 8 760 Kč. Poté, co došlo k částečnému zpětvzetí žaloby, činí odměna za 1 úkon právní služby celkem 8 320 Kč a prvoinstanční soud správně přiznal odměnu v této výši za 6 úkonů právní služby. Rovněž správně poté, co odvolacím soudem byl rozsudek soudu prvního stupně částečně zrušen a předmětem řízení již bylo pouze zadostiučinění za majetkovou újmu, odměna činila 3 100 Kč za 1 úkon právní služby, přičemž žalobci byla prvoinstančním soudem přiznána náhrada za 3 úkony po 3 100 Kč. Celkem tedy žalobci přísluší za 4 úkony po

8 760 Kč částka 35 040 Kč, za 6 úkonů po 8 320 Kč částka 49 920 Kč a za 3 úkony po 3 100 Kč částka 9 300 Kč, celkem 94 260 Kč. Po připočtení 13 režijních paušálů po 300 Kč a 21 % DPH ze součtu uvedených částek tak žalobci přísluší náhrada nákladů řízení ve výši 118 773,60 Kč. Odvolací soud vzhledem k naznačeným úvahám ve výroku o nákladech řízení před soudem prvního stupně rozsudek soudu prvního stupně změnil způsobem uvedeným ve výroku rozsudku.

20. Žalobce byl úspěšný i v odvolacím řízení, proto mu dle § 142 odst. 1 za použití § 224 o. s. ř. byly přiznány i náklady odvolacího řízení sestávající ze 2 úkonů právní služby (vyjádření k odvolání a účast u odvolacího jednání) po 3 100 Kč, 2 režijních paušálů po 300 Kč a 21 % DPH ze součtu uvedených částek, celkem 8 228 Kč.

Poučení:

Pokud by rozsudek odvolacího soudu závisel na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak, bylo by proti rozsudku odvolacího soudu přípustné dovolání, které by bylo třeba podat do dvou měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR, prostřednictvím Okresního soudu Plzeň-město.

Plzeň 22. května 2019

JUDr. Zdeněk Jeřábek v. r.
předseda senátu